

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Praha

Inspekční zpráva

Mateřská škola, Praha 4, Mezi Domy 373

Mezi Domy 373, 142 00 Praha 4-Písnice

Identifikátor zařízení: 600 036 456

Zřizovatel: Městská část Praha Libuš, Libušská 35, 142 00 Praha 4

Magistrát Hlavního města Prahy, Novodvorská 1010? Praha 4

Termín konání orientační inspekce: 22. a 23. ledna 2001

Čj.	015 47/01-1029
Signatura	oa4au127

CHARAKTERISTIKA ZAŘÍZENÍ

V září 2000 byl počet tříd mateřské školy snížen na tři, protože Městská část Praha - Libuš zřídila ve čtvrté třídě Junior klub. Ve třetí třídě mateřské školy byl také zahájen alternativní program pedagogiky Montessori, což s sebou přineslo řadu rozporných názorů mezi rodiči i pedagogy. V současné době je v mateřské škole zapsáno celkem 85 dětí, výjimka oproti vyhlášce 35/1992 Sb., o mateřských školách, byla v říjnu 2000 schválena s tím, že ve třídě Montessori je zapsáno 29 dětí. Devět dětí má odklad povinné školní docházky, dvě děti jsou cizí národnosti. Věkové složení ve třídě předškolních dětí je homogenní, ve třídě Montessori je heterogenní, ve třídě „sluníček“ jsou děti ve věku 3 až 5 let.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVACÍ ČINNOSTI

Plánování a příprava vzdělávací práce

V plánování vzdělávací práce vycházejí učitelky tříd běžné mateřské školy (nazývané „berušky“ a „sluníčka“) orientačně z Programu z roku 1984, vytvářejí si však vlastní týdenní tematické plány. Činnost je zařazena do tradičních organizačních složek s vyznačením úkolu a obsahu řízené činnosti. Cíle se zaměřují především na racionální složky poznávání, na koncepční záměry školy tak navazují dílčím způsobem. Zvolené týdenní téma je rozpracováno do různých výchovných činností, což je dobře promyšleno zvláště ve třídě „sluníček“. Užší kontinuity cílů a plánů není možné zcela dosáhnout, neboť sportovní zaměření mateřské školy spolu s početnými akcemi naplňují časový prostor pro vzdělávací práci. Didaktické zásady v plánech jsou respektovány, také diferenciací požadavků vzhledem k věku dětí ve smíšené třídě je zachována.

Pozitivně je třeba hodnotit plány individuálního rozvoje u dětí s odkladem povinné školní docházky, které se zaměřují především na školní zralost.

Ve třídě Montessori učitelka při plánování vychází ze základních pravidel a principů práce dle metody Montessori. Na tyto principy navazují měsíční tematické projekty, tzv. „mapy“, ve kterých však jsou k hlavnímu námětu (např. Podzim, Zima) jen naznačeny činnosti, popřípadě úkoly. Tento způsob nebyl pro druhou učitelku ve třídě dostatečně návodný, proto ředitelka školy iniciovala rozpracování do podrobných týdenních příprav. Zpracovaný materiál přesně definuje obsah činností, připojeno je i zhodnocení, jak se dle něj dařilo pracovat. Záznamy o dětech, které učitelka vede, jsou poměrně podrobné a kvalitní. U každého dítěte má učitelka zaveden dotazník dovedností a individuální plán a na konci každého týdne provádí též záznam pozorování. Schémata materiálů čerpala učitelka z projektu Začít spolu. Pro systém Montessori zde chybí údaje, které pomůcky již dítě zvládlo, které je nelákají apod.

Podmínky vzdělávací práce

Vzdělávací práci zajišťuje šest učitelek včetně ředitelky. V důsledku nevyvážené situace mateřské školy odešly v minulém roce dvě učitelky a v současné době působí ve třídě Montessori učitelka bez pedagogické a odborné způsobilosti. Personální podmínky mateřské školy jsou také negativně ovlivněny nepříznivými vztahy na pracovišti.

Materiálně-technické zabezpečení a prostorové podmínky školy jsou na velmi dobré úrovni. Vybavení nábytkem se postupně modernizovalo, takže většinou současně vyhovuje estetickým i antropometrickým požadavkům. Hraček a učebních pomůcek je dostatek také díky uzavření jedné třídy klasického typu. Na vybavení třídy Montessori originálními pomůckami přispěla

podstatnou měrou Městská část Praha Libuš. Také učitelská i dětská knihovna obsahuje kvalitní tradiční a moderní literaturu. Didaktická technika odpovídá požadavkům pro předškolní výchovu. Přilehlá zahrada mateřské školy je standardně vybavena, opakovaně se zde řeší problémy s vandalismem.

Z hlediska psychohygieny je třeba pozitivně hodnotit preferenci pohybu a vedení dětí ke sportu, což je součástí koncepce školy. Také pitný režim je ve třídách správně uplatňován. V odpoledních hodinách je respektována individuální potřeba spánku, děti mají možnost si místo spaní hrát anebo se doba odpočinku zkracuje. Za nevhodné je inspekci považováno zařazování dvou řízených činností v předškolní třídě a nedocení významu spontánních aktivit.

Spontánní činnosti a řízené činnosti

Organizace, formy a metody vzdělávací práce

Organizace, formy a metody vzdělávací práce ve **třídě Montessori** odpovídají dané metodě. Přiměřený časový prostor je určen každodenní individuální práci dětí s Montessori materiálem. Děti si většinou volí pomůcku samostatně, někdy má učitelka materiál připravený. Vzhledem k tomu, že většina dětí poměrně dobře zvládá zásady práce s materiálem, je možno hodnotit metodické vedení těchto činností velmi dobře. Při hospitacích však učitelka věnovala jednotlivým dětem poměrně málo pozornosti, a to i v případě, že si některé děti, které přišly po nemoci, nevěděly rady, nebo je činnost nezaujala.

Denně je zařazována tzv. „elipsa“, jejíž organizační schéma je vždy shodné, tedy uvítání, vzájemné počítání, pozdrav pohlazením a sdělení zážitků ostatním. Potom následuje psychomotorické cvičení chůze po elipse s různými předměty za doprovodu relaxační hudby. Další program elipsy se již liší, někdy má vazbu k tématu týdne, jindy nikoliv. Často je zařazována hudební výchova i ostatní esteticko výchovné aktivity. V týdenním programu má své zastoupení též sportovní program, který patří k profilaci ostatních tříd mateřské školy a jehož plná aplikace do systému Montessori vzbuzuje řadu otázek.

Vedení dětí k samostatnosti při sebeobsluze a stravování se daří. Kuchařky připravují svačinku jen částečně, děti si samostatně prostírají, nalévají si nápoj do vlastního hrnečku, který po použití umyjí a uklidí, podobně s ostatním pokrmem.

V ostatních třídách byla inspekci sledována práce všech učitelek. **Spontánní aktivity** ve věkově smíšené skupině probíhaly v prvním případě v klidné atmosféře, děti byly hrou plně zaujaty a učitelka uměla dobře hru rozvíjet. Formy a metody práce byly klasického charakteru. Negativem byl nízký časový prostor pro spontánní činnosti, neboť děti byly příliš brzy vyzvány k uložení hraček. Také vedení hry druhou učitelkou bylo zprvu vhodné, s uplatněním různých činností a s využitím volného prostoru a svobodné volby dětí. Hrály si ve skupinách a uměly přitom mezi sebou dobře komunikovat. Později se však organizace her učitelce poněkud nedařila zvládat a děti využily prostoru k nežádoucím aktivitám.

V **řízených činnostech** sledovala inspekce u mladších dětí pohybové aktivity. Jejich organizace byla dobře volena, děti byly velmi spontánní a využívaly maximálně citlivého přístupu učitelky a zohledňování individuálních potřeb každého dítěte. Přesto bylo možno hodnotit zvolené metody jako funkční a děti uspokojující.

Ve skupině předškolních dětí byly sledovány integrované činnosti ve formě dvou navazujících řízených aktivit, které byly tématicky propojeny jen částečně. Bylo patrné, že učitelka promýšlela zodpovědně organizaci, aby uspokojovala psychohygienické požadavky i funkčnost

metod, včetně inovativních. Avšak časová nepřiměřenost a zbytečná náročnost některých postupů byla méně vhodná.

Zaměření na pohybovou výchovu se realizuje v pravidelném cvičení v tělocvičně ZŠ, kam děti docházejí a lekcích plavání, vedených učitelkami. Kromě těchto aktivit pořádá škola různé akce, zaměřené na sport, například výlety, vycházky, jízdy na kolech.

Mateřská škola usiluje o maximální uspokojení rodičů v požadavcích na školní připravenosti dětí a na jejich pohybové dovednostech. Zaměřuje se proto na řízené činnosti, které tak někdy značně převažují nad spontánními a narušují žádoucí vyváženost.

Úroveň sebeobslužných činností je přiměřená, v době inspekce se však děti podílely na přípravě stolování minimálně. Upevňování kulturních a sociálních návyků věnují učitelky náležitou péči, forma fixace hygienických návyků je v některých třídách příliš organizovaná.

Motivace a hodnocení

Motivace **spontánních** činností je dána širokou nabídkou hraček a pomůcek a vhodným prostorovým uspořádáním, kterého děti mohou svobodně využívat. Učitelky umí hrové činnosti motivovat a povzbuzovat děti. Vedou je k samostatnosti a nezapomínají na význam pochvaly, dovedou však také být kritické.

V **řízených** činnostech byla motivace zdařilá, zvláště starší děti se ochotně účastnily všech aktivit. Při motivaci se vhodně využívá emocí dětí a jejich zkušeností. Učitelky je umí podpořit pozitivním hodnocením, nevyskytovalo se zbytečné napomínání či nevhodná kritika dětí. Méně jsou děti vedeny k sebehodnocení.

Motivace se ve **třídě Montessori** řídí požadavky pedagogiky, tzn., že základem je připravené prostředí, které samo motivuje děti k činnostem. Tento předpoklad učitelka splňuje, prostředí je upraveno tak, že jednotlivé pomůcky mají své stálé místo a děti se v nabídce skutečně dobře orientují, zcela samozřejmě předměty ukládají. Při hodnocení dětí postupuje učitelka citlivě, to znamená, že zcela neodmítá přímou pochvalu, jak předepisuje metoda Montessori, ale snaží se skloubit běžný způsob s nepřímým.

Komunikace a interakce

Děti mají při **spontánních** činnostech dostatek prostoru ke komunikaci. Umějí ho využívat, jejich vztahy jsou převážně přátelské, konfliktní situace byly přirozeného charakteru. Vztahy dětí k učitelkám byly spíše přátelské, učitelky se snažily o partnerský přístup. Atmosféra tříd byla při hrách příznivá, děti byly zcela spontánní.

V **řízených** činnostech měly děti možnost dostatečného verbálního projevu a uměly ho využívat. Přístup učitelky k dětem v nejstarší věkové skupině byl mírně dominantní, její jazykový projev měl drobné nedostatky, včetně hlasové intenzity. Kladené otázky neměly rozvíjející charakter.

V mladší věkové skupině byla komunikace i interakce mezi dětmi i učitelkou přirozená.

Při komunikaci a interakci ve **třídě Montessori** dbá učitelka na dodržování dohodnutých pravidel soužití. Během „elipsy“ dostávají všechny děti příležitost k vyjádření vlastních pocitů i zážitků a důsledně je dbáno na vzájemný respekt a naslouchání. Řečový projev zvláště starších dětí svědčí o pravidelném působení učitelky této oblasti. Její vlastní projev však při některých činnostech dominuje nad projevem dětí (hudební činnosti a pod.), což je v rozporu s danou metodikou.

Hodnocení kvality vzdělávací činnosti

Plány vzdělávací práce vycházejí z podmínek školy, jejich modifikace vzhledem k zvolenému programu není v běžných třídách dostatečná. Úroveň plánování je průměrná.

Materiálně-technické podmínky školy včetně Montessori třídy jsou velmi dobré, vybavení odpovídá potřebám dětí. Podmínky psychohygieny jsou zajištěny až na přílišnou akcentaci řízených činností v denním režimu, jsou hodnoceny jako spíše nadprůměrné. Personální podmínky jsou vzhledem k nestabilitě sboru a nezpůsobilosti jedné z učitelek považovány za průměrné.

Úroveň spontánních činností ve všech třídách školy v oblasti organizace, motivace a interakce je velmi dobrá.

Řízené činnosti, které v běžných třídách nepřiměřeně převažují, jsou celkově včetně Montessori třídy hodnoceny jako průměrné v úrovni organizace, metod a forem i komunikace a interakce. Motivace i hodnocení řízených činností je velmi dobré.

Úroveň vzdělávací práce je spíše nadprůměrná.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Koncepční zaměření mateřské školy jsou dlouhodobě specifické formy tělesné výchovy, v souladu s uspokojováním potřeb dítěte po stránce fyzické, psychické a sociální. V současné době je součástí koncepce také Montessori pedagogika v jedné ze tříd mateřské školy. Roční plán je zpracován velmi svědomitě a promyšleně, vychází z analýzy podmínek školy. Obsahuje současně uznávané potřeby předškolního dítěte, včetně specifického zaměření školy a rozpracovaný pohybově rekreační program. Doplněn je zařazením prvků Montessori třídy. Součástí ročního plánu je i plán řídicí a kontrolní činnosti, plán porad, akcí školy a dalšího vzdělávání. Plánování je funkční, navazuje na stanovenou koncepci, pouze prostředky realizace hlavních úkolů jsou zpracovány málo konkrétně.

Organizování

Účinnost řídicí práce ředitelky školy je v současné době poněkud ovlivněna začleněním třídy s Montessori pedagogikou. Řídicí dokumentace je zpracována funkčně, pravomoci ostatních učitelek jsou jasně stanoveny a dobře přijímány. Zástupkyně přejímá úkoly v oblasti administrativy, metodické vedení učitelek si v plném rozsahu ponechává ředitelka. Rozpis služeb je v současné době zpracován správně, v běžných třídách se snahou o souběžné pedagogické působení učitelek v případě školních akcí. V Montessori třídě jsou denně přítomny v dopoledních hodinách dvě učitelky, což je velmi přínosné.

Organizační řád i vnitřní řád je dobře zpracován, vymezuje jasně práva rodičů i zaměstnanců. Povinná dokumentace je vedena v odpovídajícím rozsahu, drobné nedostatky byly s ředitelkou školy během inspekce prodiskutovány.

Vnitřní informační systém je založen na plánovaných poradách, které jsou v intervalech dvou měsíců. V případě potřeby svolává ředitelka operativní schůzky zaměstnanců, event. užívá oběžníků či vývěsek na nástěnkách.

Vnější informační systém je funkční, vztahy s rodiči jsou ve všech třídách na velmi dobré úrovni, což je patrné i z jejich vyjádření. Poradenství poskytuje ředitelka školy kdykoli po dohodě, v Montessori třídě pořádá pro rodiče programy, ve kterých jsou informováni o práci s dětmi. Prezentace školy na veřejnosti je uplatňována formou vystoupení dětí a ukázek jejich práce, v poslední době ale také na schůzkách, kde se řeší názory na zaměření školy, personální problémy apod.

Nabídka zájmových činností je široká: seznamování s angličtinou, výuka hry na flétnu, keramika, pohybová výchova a plavání. Pozitivní je orientace kroužků do odpoledních hodin, takže nenarušují už tak náročný program školy.

Mateřská škola se na veřejnosti uplatňuje také svou účastí na výtvarných soutěžích, v Pražské mateřince anebo v člancích Libušského zpravodaje.

Spolupráce s okolními základními školami má funkční charakter, vzájemně se děti navštěvují při akcích škol, učitelky ZŠ se zajímají o přechod dětí do 1. tříd.

Mateřská škola také spolupracuje s modřanskou pedagogicko-psychologickou poradnou, psychologka zjišťuje úroveň školní zralosti dětí a v případě potřeby poskytuje učitelkám konzultace. PPP pořádá pro učitelky vzdělávací akce.

Vedení a motivování pracovníků

Ředitelka školy usiluje o motivaci pracovníků a vede je k účasti na dalším vzdělávání. Její styl vedení se jeví jako demokratický, v současné době vzhledem k zásadním neshodám s učitelkou alternativní třídy je tento postup méně účinný. Ředitelka školy dbá o odbornou a metodickou pomoc učitelkám běžných tříd. Pečuje o kvalitní uvádění učitelky bez odborné způsobilosti pověřením její kolegyně. Při své práci vychází z plánu řídicí a kontrolní práce. Pedagogické porady mají kvalitní náplň, zabývají se záležitostmi organizačními i pedagogickými.

Kontrolní mechanismy

Kontrolní systém ředitelky je zpracován. Hospitační činnost vychází z plánu řídicí činnosti, v letošním roce je orientována především na práci v Montessori třídě a uvádění učitelky bez pedagogické a odborné způsobilosti. Některé záznamy mají spíše popisný charakter a nejsou doplněny podpisy učitelek, což následně snižuje dopad kontrolní činnosti. Analýza nedostatků vzdělávací práce je zařazena do náplně pedagogických porad. Ředitelka školy zná dobře kvality jednotlivých učitelek a umí této znalosti využívat.

Kontrola provozu školy je prováděna denně, standardním způsobem.

Hodnocení kvality řízení

Plánování je promyšlené, úkoly navazují na koncepční záměry. Má nadprůměrnou úroveň. V oblasti organizování i vedení pracovníků prokazuje ředitelka školy velmi dobré schopnosti a usiluje o inovativní způsob řízení. Kontrolní činnost je hodnocena jako průměrná.

Celkově je kvalita řízení vzhledem k funkčnosti uspořádání a vedení lidí velmi dobrá.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

V mateřské škole je v posledním roce narušená atmosféra, která se projevuje nejen ve vztazích uvnitř školy, ale i ve vztahu rodičů ke škole, ke zřizovateli a pod. Příčina tkví v rozhodnutí M.č. Praha-Libuš zrušit čtvrtou třídu přes značné protesty rodičů i vedení školy. Dalším důvodem je skutečnost, že v Montessori třídě pracuje učitelka, která vždy zcela nerespektuje ředitelku školy, má tendenci zpochybňovat její postupy a obviňovat ji z nedostatečné podpory alternativního programu. Tato učitelka má, na rozdíl od ředitelky školy, ve svém konání plnou podporu zřizovatele.

Mezi rodiči jsou na současnou situaci velmi rozporné názory, což prokázala anketa, která jim byla zadána v rámci inspekce. Část, ve které mají rodiče u každé otázky označit odpovídající hodnocení, dopadla velmi dobře, ve srovnání s jinými školami nadprůměrně. Na většinu z 12 položených otázek (z oblasti vzdělávací, provozní, organizační, poradenské atd.) vyjádřilo více než 80 % odpovídajících rodičů svou maximální spokojenost. Méně přesvědčivé názory mají rodiče pouze na oblast vybavení školy i zahrady, ale i v těchto případech je procento spíše nespokojených rodičů velmi malé. V části, kde mohli rodiče volně vyjádřit své názory, ať už pozitivní či negativní, se objevila řada pochvalných názorů (zejména na pořádání řady sportovních i kulturních akcí, výletů a výjezdů mimo Prahu, kvalitní práci učitelek a výchovné postupy, na úroveň vybavení, kvalitní stravu a pořádání akcí pro rodiče), ale také mnoho kritiky. Rodiče z běžných tříd se staví velmi kriticky k jednání paní učitelky z Montessori třídy a také k přístupu zástupců M.č. Praha-Libuš. Dále odsuzují zřízení klubu Junior, nevyvážené finanční prostředky pro běžné třídy v kontrastu se třídou Montessori a rozdělení školy na dvě části z hlediska jejich programu. Zároveň upozorňují, že metoda Montessori nemá v ZŠ návaznost. Po zlepšení mezilidských vztahů volají rodiče ze všech třech tříd.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Zřizovací listina č. 43/2000 ze dne 24. 7. 2000
- Rozhodnutí o zařazení do sítě škol a školských zařízení čj. 694/99/mš
- Koncepce a pracovní plán školy
- Vnitřní řád školy, organizační řád
- Stanovení kapacity školy
- Rozpis služeb, docházka učitelek
- Docházka dětí
- Přehledy výchovné práce
- Evidenční listy, přihlášky
- Zápisy z pedagogických rad
- Hospitační záznamy
- Personální dokumentace

ZÁVĚR

Pozitiva

- zaměření na tělovýchovné aktivity
- kvalitní zpracování ročního plánu školy
- velmi dobrá úroveň sebeobslužných dovedností dětí ve třídě Montessori
- úspěšné zvládnutí práce s pomůckami ve třídě Montessori
- velmi dobrá úroveň vyjadřovacích schopností dětí ze všech tříd
- úzká spolupráce s rodiči

Negativa

- převaha řízených činností, nedocení významu spontánních aktivit
- nepříznivé interpersonální vztahy

Doporučení pro ředitelku školy:

v případě pokračování programu Montessori ve škole absolvovat příslušné studium

Mateřská škola je inspekci celkově hodnocena vzhledem k převaze pozitivních zjištění jako velmi dobrá.

S finančními prostředky ze státního rozpočtu je nakládáno v souladu s účelem jejich poskytnutí.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Jindra Černá	J. Černá, v. r.
Další zaměstnanci ČŠI	PaedDr. Alice Bláhová	Alice Bláhová, v. r.

V Praze, dne 1. února 2001

Datum a podpis ředitelky předškolního zařízení stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 13. 2. 2001

Razítko

Ředitelka předškolního zařízení

Podpis

Irena Procházková

Procházková, v. r.

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti předškolního zařízení dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitelka předškolního zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Průměrný	Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň
Pouze vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.
Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
MHMP, odd. Školský úřad	2000-02-20	015 84/01-1029
Zřizovatel	2000-02-20	015 83/01-1029

Připomínky ředitelky předškolního zařízení

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		nebyly podány